

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

Štefan Harabin
predseda Súdnej rady SR
Súdna rada SR
Župné nám. 13
814 22 Bratislava
Slovakia

preklad

Vec: List predsedovi Súdnej rady Slovenskej republiky

Vážený predseda Štefan Harabin,

ako prezident Európskej siete súdnych rád (ENCJ), som bol poctený, keď som dostal list zo Súdnej rady Slovenskej republiky, jedného z našich najväznejších členov.

Veľmi pekne Vám ďakujem, že ste sa zverili s Vašimi obavami v súvislosti s nedávno zavedenými reformami v slovenskom súdnictve.

Ako uviedol Lord John Thomas, bývalý prezident ENCJ, vo svojom liste z 13. septembra 2010, zdieľame spoločný priestor pre spravodlivosť, kde sa rozhodnutia súdov každého štátu čoraz viac stávajú ľahšie vymožiteľné v iných štátoch. Okrem toho súhlasím s jeho vyhlásením, že tento spoločný priestor pre spravodlivosť je „založený na vzájomnej dôvere a istote," a že "je preto pre nás všetkých veľmi dôležité, aby súdna moc v každom štáte fungovala spravodlivo, nestranne a nezávisle.“

Buďte si, prosím, istý, že ani ENCJ ani nikto iný nie je ľahostajný k otázkam, ktorá môžu potenciálne ovplyvniť nezávislosť súdnej moci v ktorejkoľvek európskej krajine.

Magna Charta sudcov schválená Poradnou radou európskych sudcov (CCJE) pri Rade Európy počas 11. plenárneho stretnutia v novembri 2010 kladie dôraz, aby sudcovská zodpovednosť a nestrannosť boli základnými predpokladmi pre činnosť súdnej moci. Musí byť garantovaná vo vzťahu k ostatným mociam štátu, tým ktorí hľadajú spravodlivosť, sudcom a spoločnosti všeobecne, prostredníctvom vnútroštátnych právnych noriem na najvyššej úrovni. Musí byť garantovaná s ohľadom na sudcovskú činnosť a najmä pokiaľ ide o výber sudcov, menovanie do funkcie až do dôchodkového veku, kariérny postup, nepreložiteľnosť, vzdelávanie, sudcovskú imunitu, disciplínu, odmeňovanie sudcov a financovanie súdnej moci.

Ústavy by mali stanovovať rámec, ktorý garantuje nezávislosť súdnictva, nakoľko je to jediný spôsob, ako zaistiť, aby súdnictvo nepodliehalo neprimeranému vplyvu iných mocí štátu.

Spomínate, že značné množstvo právomocí, ako sú nominácie, výber, kariérny postup, hodnotenie a vzdelávanie sudcov a disciplinárne konania, budú presunuté zo Súdnej rady Slovenskej republiky na ministra spravodlivosti a že tieto reformy budú mať za následok obmedzenie právomocí Súdnej rady Slovenskej republiky.

Predovšetkým vďaka príspevku Rady Európy ako aj našej siete dnes v Európe počítame s presnými pokynmi, pokiaľ ide o záležitosti, ktoré spomínate a ktoré by sa mali brať do úvahy, aby bola zabezpečená nezávislosť súdnictva a zároveň transparentnosť, zodpovednosť a integrita súdnictva.

Poukazujete na reformu zavedenú do procedúry **výberu, nominácie a kariérneho postupu sudcov** so zrušením inštitútu justičného čakateľa, zverejňovanie osobných údajov kandidátov a zmeny vo výberovej komisii.

Stanovisko č. 10 (2007) Poradnej rady európskych sudcov (CCJE) o súdnej rade v službách spoločnosti (prijatej v Štrasburgu, 21. – 23. novembra 2007) v § 48

zdôrazňuje, že *pre udržanie nezávislosti justície je nevyhnutné, aby proces výberu, ustanovenia do funkcie a kariérny postup sudcov bol nezávislý a nebol riadený zákonodarnou alebo výkonnou mocou, ale predovšetkým súdnou radou.*

Už citovaná Magna Charta, ktorá sumarizuje a kodifikuje predchádzajúce dokumenty a odporúčania CCJE, v odseku 5 ustanovuje v rovnakom duchu, ako garanciu nezávislosti, že *rozhodnutia týkajúce sa výberu, menovania a kariérneho postupu musia byť založené na objektívnych kritériách a prijaté orgánmi, ktoré sú zodpovedné za garantovanie nezávislosti.*

3.3 Najširšie uznávaná právomoc súdnej rady je jej úloha pri menovaní sudcov. Momentálne prevláda konsenzus, že úlohy súdnictva by mal kontrolovať orgán "nezávislý od moci výkonnej a zákonodarnej," pričom "najmenej polovicu členov tohto orgánu by mali tvoriť sudcovia volení svojimi kolegami/sudcami" zapojení do výberu, vymenovania a do procesu kariérneho rastu. Európska charta štatútu sudcov stanovuje, že "pokiaľ ide o rozhodnutia ovplyvňujúce výber, prijímanie, vymenovávanie, kariérny postup alebo ukončenie funkcie sudcu ... predpokladá sa zásah orgánu nezávislého od výkonnej a zákonodarnej moci, v rámci ktorého najmenej polovicu členov tvoria sudcovia volení svojimi kolegami/sudcami" a CCJE vyzýva na "absolútnu transparentnosť, pokiaľ ide o kritériá výberu sudcov". V prípadoch, kde o výbere a kariérnom postupe rozhoduje vláda, Rada Európy požaduje "nezávislý a kompetentný orgán, ktorý z podstatnej časti tvoria sudcovia ... s právomocou prijať odporúčania alebo vydávať stanoviská, ktoré príslušný menovací orgán v praxi rešpektuje".

3.4 Projektový tím je tej mienky, že súdna rada by mala byť rozhodovacím orgánom v záležitostiach týkajúcich sa statusu každého sudcu od okamihu začatia procesu žiadosti o vstup do sudcovskej profesie až do dôchodku, aby sa predišlo vonkajšiemu vplyvu na rozhodovanie, ktorý môže potenciálne ohroziť nezávislý výkon ich súdnych funkcií. Príslušné rozhodnutia sa majú prijímať na základe objektívnych, vopred stanovených kritérií, ktorých cieľom je, aby sa zabránilo akejkoľvek forme politickej zaujatosti alebo vplyvu či už z radov justície alebo z externého prostredia.

Naším spoločným názorom teda je, že každá procedúra súvisiaca s výberom, nomináciou a kariérnym postupom sudcov by mala byť v súlade s týmito spoločne akceptovanými princípmi.

Zároveň zdôrazňujete obavy Súdnej rady Slovenskej republiky v súvislosti so zmenami v **disciplinárnych konaniach**, kde predchádzajúca intervencia súdnej rady v navrhovaní a v časti konania prešla na ministra spravodlivosti.

Aj v tomto smere Magna Charta ustanovuje v odseku 6: *“Disciplinárne konania musia prebiehať pred nezávislým orgánom s možnosťou odvolania sa na súd”*.

Záverečný dokument schválený vo Vilňuse sieťou ENCJ definoval spoločné normy uplatňované v rôznych krajinách takto:

3.10 *Základom súdneho disciplinárneho systému musí byť zabezpečenie dodržiavania zásady nezávislosti súdneho systému a transparentnosti za účelom udržania dôvery verejnosti. Súdna rada udržiava dôveru verejnosti sankcionovaním závažných porušení pracovných povinností a to nezávislým spôsobom, bez motivácie vlastných záujmov, vlastnej ochrany alebo autoreferencie.*

3.11 *Táto úloha musí byť priradená subjektu, ktorý je úplne bez politického zasahovania alebo vplyvu. V záujme udržania dôvery verejnosti v súdnu radu, ktorá je poverená správou disciplinárneho konania vo veciach sudcov, je nevyhnutné, aby odôvodnené konanie nielen fungovalo, ale aby bolo vnímané občanmi ako efektívna metóda disciplinárneho postihu sudcov, ktorí nedodržia zásady vyhlásené vo vzťahu k súdnictvu.*

3.12 *Je vhodnejšie, aby sa disciplinárne konania vykonávali v rámci súdneho systému, než ad hoc subjektmi, a rada by mala zabezpečiť efektívne a transparentné riadenie a vybavovanie sťažností, ktoré by sa mali účinne riešiť. Malo by sa vyhnúť dlhým vyšetrovaniam, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť kariéru sudcu. Odporúča sa, aby každá rada mala svoje vlastné smernice alebo normy vo vzťahu k disciplíne, ktoré jasne vymedzia disciplinárne konanie a tresty.*

3.13 V zásade existujú dve riešenia, ktoré možno vo vzťahu k disciplinárnemu procesu navrhnúť:

- *Súdna rada alebo jeden či viac nezávislých a autonómnych orgánov s väčšinou sudcovského zastúpenia, vrátane laického zastúpenia.*
- *Proces úplne v rámci procedurálneho systému.*

V súvislosti so vzdelávaním sudcov mi dovoľte citovať z Odporúčania CM/Rec (2010) č. 12 Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť:

56. Sudcom musí byť poskytnuté teoretické a praktické vzdelávanie tak na začiatku ako aj počas výkonu funkcie, ktoré je plne hrazené zo štátnych prostriedkov, vrátane ekonomických, sociálnych ako aj kultúrnych potrieb súvisiacich s vykonávaním funkcie sudcu. Intenzita a dĺžka vzdelávania sú determinované predchádzajúcimi profesionálnymi skúsenosťami.

57. Nezávislý orgán v súlade so zásadou vzdelávacej samosprávy musí zabezpečiť, aby vzdelávanie sudcov tak na začiatku ako aj počas výkonu funkcie viedlo k otvorenosti, kompetentnosti a nestrannosti, ktoré sú vlastné sudcovej funkcii.

Toto isté v súvislosti so vzdelávaním organizovaným súdnou radou možno nájsť v Stanovisku CCJE č. 10:

Zodpovednosť za organizáciu a kontrolu vzdelávania sudcov musí byť v každom štáte zverená samotnej súdnej moci, predovšetkým súdnej rade, v žiadnom prípade nie ministerstvu spravodlivosti alebo akémukoľvek inému orgánu podriadenému zákonodarnej lebo výkonnej moci; sudcovské združenia môžu v tejto oblasti tiež zohrávať významnú úlohu. Navyše, koncepcia vzdelávacieho programu a jeho implementácia môže byť pod dozorom súdnej rady zverená osobitnému nezávislému orgánu (napr. justičnej akadémii), ktorý má svoj vlastný rozpočet a ktorý spolupracuje so sudcami. Postavenie súdnej rady a justičnej akadémie (ak je zriadená) musí byť jasne odlíšené.

Aj dokument schválený valným zhromaždením ENCJ vo Vilňuse, v júni 2011 ustanovuje, že: *bez ohľadu na rozdiely v národných justičných vzdelávacích systémoch v Európe musí sa realizovať vysoko kvalitné justičné vzdelávanie – prípravné i sústavné v priebehu profesionálnej kariéry každého sudcu a to spôsobom, ktorý zodpovedá vysokému štandardu kvality s cieľom zachovať nezávislosť súdnictva. A dodáva: (...) justičné vzdelávanie by malo byť pod kontrolou súdnictva príslušnej krajiny. Celková zodpovednosť za justičné vzdelávanie by mala byť na hlave justície alebo príslušnej národnej súdnej rade. Zodpovednosť za obsah a výkon justičného vzdelávania by mohla byť na autonómnej národnej justičnej vzdelávacej škole alebo národnom justičnom vzdelávacom orgáne (Justičná škola, fakulta alebo akadémia), tvorená skúsenými sudcami z jednotlivých úrovní súdnictva a iných akademikov alebo zástupcov právnych profesií, ktorá rozvíja svoju činnosť v úzkej spolupráci s príslušnou súdnou radou alebo ministerstvom spravodlivosti. Vládna zodpovednosť za vzdelávanie sudcov by mala byť obmedzená na poskytovanie adekvátnych zdrojov s cieľom zabezpečiť riadne vzdelávanie sudcov.*

Vo svojom liste tiež uvádzate zníženie plátov sudcov. Ako viete, v súčasnej ekonomickej klíme sa podobné opatrenia prijali aj v ostatných európskych krajinách.

V odporúčaní CM/Rec (2010)12 Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť - je zakotvený základný princíp, že *odmeny sudcov musia byť úmerné ich povolaniu a zodpovednosti, a musí byť zároveň dostatočné, aby ich chránili pred úplatkami, zameranými na ovplyvňovanie ich rozhodnutí.* To isté odporúčanie tiež ustanovuje, že *ochrana pred znižovaním plátov sudcov musí byť predmetom špeciálnej právnej úpravy.*

Je dôležité, aby bola každá justičná reforma v súlade s týmito všeobecnými princípmi o štatúte sudcov, nakoľko tieto neboli ustanovené ako osobné privilégium, ale ako garancia nezávislosti pre dobro všetkých.

S pozdravom

Miguel Carmona Ruano

Predseda Európskej siete Súdnych rád